

til ansvar. En undersøgelseskommission kan dog ikke få til opgave at foretage retlige vurderinger til belysning af spørgsmålet om ministres ansvar.”

Også med hensyn til § 12 om vidnepligt og § 21 om ret til bisidder kræver den foreslåede ændring af anvendelsesområdet følgeændringer.

Til nr. 1 (2. pkt) og 2

Efter lovforslagets § 1 er det justitsministeren, der har kompetencen til nedsættelse af og fastlæggelse af det nærmere kommissorium for undersøgelseskommissionen. Dette svarer til ordningen efter retsplejelovens § 21 a vedrørende nedsættelse af undersøgelsesretter. Spørgsmålet var drøftet i Nordskov-udvalgets betænkning (s. 91). I betænkningen anførtes, at undersøgelser ved undersøgelseskommissioner ofte bliver iværksat som led i Folketingets kontrol med regeringen, men at undersøgelserne også kan tjene andre formål, f.eks. at give grundlag for vedkommende ministers vurdering af, om der bør indledes disciplinærsag mod embedsmænd.

Konklusionen i udvalgets betænkning blev, at det er rigtigt at fastholde, at det er vedkommende minister/regering, der er ansvarlig for, at de undersøgelser, der er grundlag for, bliver iværksat. Samtidig fremhæver udvalget, at Folketingets indflydelse er og bør være sikret gennem de politiske kontrol- og ansvarsmekanismer.

Derfor foreslog udvalget, at de kompetence-regler, der gælder for nedsættelse af undersøgelsesretter, også bør gælde for undersøgelseskommissionerne.

Folketingets Udvalg for Forretningsordenen finder, at det er principielt rigtigst, at lovforslaget formuleres således, at formuleringen svarer til de politiske realiteter, som er, at hovedinitiativet til nedsættelse af en undersøgelseskommission vel kan være regeringens, men også og formentlig oftest vil ligge i Folketinget. Undertiden vil der reelt være tale om et fællesinitiativ - i form af en enighed om nedsættelse og kommissorium, baseret på drøftelser mellem på den ene side regeringen og på den anden side Folketingets Udvalg for Forretningsordenen eller underudvalg herunder, som omtalt i udvalgets beretning af 25. juni 1997 i forbindelse med spørgsmålet om parlamentarisk opfølgning af beretnin-

ger fra undersøgelseskommissioner (betænkningens bilag 2).

Folketingets Udvalg for Forretningsordenen og dette udvalgs omtalte underudvalg forudsættes således at få en rolle i forbindelse med både nedsættelses- og afslutningsfasen vedrørende undersøgelseskommissioner.

Hvor initiativet kommer fra Folketinget i form af et beslutningsforslag, der fremsættes af enkeltmedlemmer eller grupper, bør dette forslag efter 1. behandlingen henvises til Udvalget for Forretningsordenen, der inddrager det omtalte underudvalg. Det forventes, at der i dette underudvalg kan opnås et sagligt erfaringsgrundlag, som er nyttigt ved afgørelsen af, om en undersøgelseskommission bør nedsættes.

Når der i udvalget eller på grundlag af dettes indstilling i Folketinget er truffet beslutning om, at der skal nedsættes en undersøgelseskommission, skal det endelige kommissorium udformes. Beslutningsforslaget vil antagelig indeholde et udkast til kommissorium, eller i hvert fald en angivelse af dettes hovedpunkter. Det er vigtigt at sikre, at Folketinget efter forhandling med regeringen får den afgørende indflydelse på kommissoriets udformning. Under dette forhandlingsforløb skal det sikres, at kommissoriet vil være operativt for den kommende undersøgelse. Ud over en afgrænsning af det hændelsesforløb, der skal undersøges, skal der i kommissoriet efter forhandling med regeringen tages stilling til, om der foruden en undersøgelse af og redegørelse for det faktiske begivenhedsforløb også skal anmodes undersøgelseskommissionen om i forbindelse med dens udredning at påpege ændringer af love, administrative bestemmelser eller administrativ praksis, som undersøgelsen kan begrunde. Efter omstændighederne vil undersøgelseskommissionen som anført i loven herudover kunne få til opgave at foretage retlige overvejelser til belysning af, hvorvidt der foreligger grundlag for at søge embedsmænd m.v. draget til ansvar. Også sammensætningen af undersøgelseskommissionen vil skulle fastsættes under disse drøftelser mellem udvalg og regering. Der skal i denne forbindelse tages stilling til, om dommere skal medvirke, og om undersøgelsen dermed skal gennemføres efter lovens kapitel 5 eller 6.